(50) 354 419

9. Relectio de dominio. R.di d. magistri d(omi)nici de Soto anno d(omi)ni 1555. sup(er) 4m senten. d. 15. ubi agit de restitutione. /

2 Textus relegendus est gene(sis) 1. c. / Subijcite terram et dominamini piscibus maris et volatilibus caeli, et universis animantibus quae moventur super terram. / Q(uaeritur). An inter creaturas solus homo sit aliarum d(omi)nus?

2 P(rim)o concl(usio). ~~Domin~~ Dominium rerum ab usu et usufructu et solo iure ... rerum usu consumptibilium distinguitur / soli homini inter creaturas concessum, iam in ideo initio lapsae naturae et iure gentium inter homines divisum.

2 2o. q. homo hominis imperio fuit iuste ~~datus~~, ad neque quispiam praeter deum est d(omi)nus totius orbis, neque homo est ratione gratiae vel ..., neque vir uxoris neque pater filiorum ... mus ante quam sui sint praegeniturae dominium. /

2 3o. q. dominium ~~e~~ voluntate d(omi)ni et solo actu interiori transfertur, sed tamen lex humana et voluntatem d(omi)ni impedire et ipso intuito dominium in foro conscientiae transferre potest, ob nullum tamen crimen ipso facto perdit dominium. //

2 Pervenimus in fine lectionum magistri ad materiam de restitutione, quam et eam missam facere cogimur, qualiter adversa mea valetudo 4m sententiarum hoc anno non absolvere voluerit, ob idque in ... minus quam ... fuisse existimavimus si materiam hanc relectione de rerum d(omi)nio duxissemus, quippe quae inter caeteras illius... quaestiones haec ... , et ad totum negotium perscrutandum additam ... debeat ... thema q. relectionis nostrae ex principio gen. sumpsimus ubi primis parentibus ... dominus ait. Subijcite terram et dominamini piscibus etc. ubi q... hanc disputandam duximus.

2 Utrum inter creaturas solus homo sit d(omi)nus.

2 Arguitur pro parte negativa si homo esset d(omi)nus aliarum creaturarum, hoc esset ratione, ut infra videbimus, sed sunt multae creaturae quae non obediunt homini ut maxime apparet in plantis et alijs insensibilibus, q. homo non d(omi)natur illis. / Item quia ... in herbas quae gene. 1. concessum ... in herbas. q. / Sed pro parte affirmativa nulli creaturae datum est ut d(omi)naretur in universam terram nisi soli homini. ut ... gene. 1o. q. solus ipse est d(omi)nus aliarum creaturarum. //

2 Prolusio quaestionis examine subiungimus tres concl(usiones) ubi. 4or intendimus dis... tare, ubi totum negotium de rerum d(omi)nio consistit ... comprehendere primum est ... ca qualitatem d(omi)nij; et quot genera d(omi)niorum / 2m circa ... secundum nempe quos conveniat habere dominium, 3m circa ... , quarum rerum possessores habere dominium. 4m circa ... transferatur rerum d(omi)nium. /

2 ... primus quaerendum est quid denominet d(omi)nij, nomen d(omi)nij aut ... graeci veteres Latinos aut ... qui ... ratione accipitur ... pro quo d(omi)natio ... [illegible] ... dominium sit habere quod d(omi)nus aliquis et imperare, sic imperator habet

UGR Biblioteca Universitaria

dñium in hispaniā quēadmodum est illud. 1. machabe. 11. rex Ptolomeus obtinuit dñium ciuitatum usque seleuciam maritimam. at Theologi et Iuristę uulti alio usurpant hoc nomē nempe pro potestate seu iure quo quis hēt in rem aliquā, uel saltem sic loquuntur per pleraque uel dominus. Equi est q quaquam in quacumque re tō usurpet. hinc in sua translatione Tobię. et fuit hanc scripsit usque ad dimidiam q superat post obitum eorum dominio decernitur, et significatione disputabimus de dominio. /

2 Ut q. institutio mā iuxta ciceronis documentū a definitione proficiscatur. doctores definiunt dñium, dñium est potestas uel facultas propria assumendi rem aliquam in usum uel licitum secundum leges et iura rationabiliter instituta. haec definitio est ioannis gerson. tracta. de potestate Ecclesiastica. consideratione 13. Et tracta. de vita spirituali lectio 13. quā sequitur conradus tracta. 1. de contract. 69. q. 1. ubi dicit quod potestas in aliquā rem idemque ius suum talem in rem. Unde ius dupliciter accipitur. uno modo ut est idem quod lex, sic dicimus ius canonicum, ius ciuile, uel nāle, alio modo est idem quod licentia uel facultas in aliqua re, sic dicimus quod iste hēt ius in aliquo, et vir in uxorem, ut dicit pau. 1. ad cor. 7. mulier nō hēt potestatem sui sed vir, et ita gerson eodem modo definit ius sicut dñium. nō tamen quicumque hēt ius hoc modo habet dñium nā dñus addit aliquā superioritatem, nā filius hēt ius in patrem et famuli in dñm ut nutriant ipsos et nō habent dñium nisi large accipiendo ut plus, nā conducens domū hēt ius utendi ipsa nō tamen hēt dñium ut infra dicemus. //

2 notant quoque doctores quod dominium potius sit facultas in aliquā rem quā potestas, nā potestas latius extenditur. s. ad potestatem quę est super res superiores ut latro hēt potestatem super rem meā, sed facultatem (ut dicunt) dicit potestas licitas et ideo dicit potestatem secundum ius, sed bonaventura dicerim, facultas nō est potestas sed idem ualet quod facilitas opponitur. n. facultas et difficultas, et ideo idem est habere facultatem quod habere facilitatem, dicitur. n. quis habere facultatem in equo quod ubi uult equo facile et sine licentia alterius. et reuera tamen idem sonat potestas morali loquendo, nā hoc modo latro nō hēt potestatem in rem meā, quę idem est si dicamus quod dñium est potestas vel quod sit facultas nec oportet addere propinqua, nā potentia remota nō dicitur potestas pōa, sicut aqua frigida nō dicitur habere potentiam calefaciendi, neque opus est addere potestas licita secundum leges, nā potestas illud sonat, id. n. possumus quod de iure possumus, et potestas (ut dicimus) idem quod ius, et ius idem quod iustum ut dicit s. tho. 22 q. 57. ar. 1. igitur satis est si dicamus definientes dñium dicamus quod est potestas seu facultas sumendi rem aliquā in usum nostrum definitio. n. debet esse brevis oro et compendiosa, et significet

diffinitio sit bona probat, nã poà deffet diffinitio factum ꝑ ueessere, sic ipso
est ꝑtas sententiam cotores, sed finis dnij est ussus, frustra .n. est dnius
sine effectu careret ussu. q. optime deffinit dnium in ordine ad ussum
/ [illegible] cõtra diffinitiões. Ussuarius et ussufructuarius habent facultatem
et jus assumendi rem in suum ussum, ut cõducens domũ habet jus habitandi
in ea, et cõducens equũ equitandi illũ, et tñ nõ habent dnius. q. diffinitio illa
nihil valet ./
/ hic quaerit dtã inter dnium et ussufructũ q̃ reuera melius intellige
q̃ possit explicari, dicendũ nihilominus ꝑ negando minorẽ, imo ussuarius
aliquod dñ dnĩ rei q̃ dici habet jus utendi ad nõ ꝑ̃ regi magis quam
adatum Contractus loco citato. Ni tñ quis habet dnius in rem aliquã q̃ũ
habet actiones circa illã, nõ tñ transferendi illã nec ussum eius in alium
sed ussufructuarius est ꝑ̃ uti re, et ꝑ̃ transferre ussum in alium, tñ nõ
ꝑ̃ transferre rem, dnũs vero ꝑ̃ alienare rem, hocq̃ instita. ex. habita.
v. g. q̃ habet ussum hortos ꝑ̃ uti floribus et fructibus comedendo eos, nõ tñ
ꝑ̃ alienare aut vendere sus vendi, sed ussufructuarius habet jus q̃ dẽ
utendi fructibus et ꝑ̃ transferri hoc jus utendi in alios, nõ ꝑ̃ tñ vendere
uel donare hortos. dnũs vero ꝑ̃ et hortos vendere, et ideo dicitur ussu-
arius ꝑ̃ minus dnũs, ussufructuarius ꝑ̃ magis dnũs, q̃re ussufructuarius
vocat in jure dnium utile, qd ꝑ̃ diciẽ dnium plenũ sue rei, sed q̃ habet
ꝑ̃prietatem ꝑ̃ absq̃ dnũs, et hoc m° dnius nõ distinguit ab ussu, sed ꝑ̃ cõe ad
ussũ et ussufructũ .//
/ Sed semper restat difficultas quasit dnius amprendo ꝑ̃prietate ut dis-
tingue cõtra ussum, et ideo dicendum est q̃ diffinitio dnij intellige q̃ si
ꝑ̃tas sensus ꝑ̃prium, et nõ subdelegatum neq̃ dependens ab alio, in ussuarij
licet habeat jus utendi re, ꝑ̃ tñ jus dependens ab alio .f. ab a uero domino
et nõ est ꝑ̃prium, et ꝑ̃ cons nõ ꝑ̃ dnium .//
/ Sed cõtra, si aliquis in testamẽto legaret ussum uel ussufructũ v. g. vxori, et
ꝑ̃prietatẽ hereditatis, relinqueret filio tunc vxor pro morte habet jus utendi
hereditate, nõ dependens a uero dnõ q̃ nõ est in ꝑ̃tate filij auferre ta-
lestis, tñ nõ ꝑ̃ dnã. q. q̃ si dicatur q̃ ad uerũ dnium re[q]ue ꝑ̃ssi jus quo-
modo aliq̃ utendi re, sic intelligunt cõtra modernj in ꝑ̃pria vende-
di donandi &c. cõtra heres minor aetate ꝑ̃ vere dnus hereditatis et
tñ nõ ꝑ̃ illã alienare, imo q̃ habet ꝑ̃ ꝑ̃genitura est vendens, et tñ nõ ꝑ̃
ipam alienare. ꝑ̃ illud nõ req̃ ad uerũ dnium ./
/ Dicendum ꝑ̃ igitur 3° q̃ dnium ꝑ̃tas seu jus ꝑ̃prium sumẽ dicẽ in ad quẽ,
aliq̃ ussum q̃ nõ est lege ꝑ̃hibitus, qd addo ꝑ̃pter minorẽ aetate et maiore natu,
q. s. sunt vere dnĩ, et ꝑ̃ cons est extra ꝑ̃tas quã habet ꝑ̃ni alienare res suas, est tñ
alienatio ꝑ̃hibita a jure, et sic ꝑ̃ ꝑ̃ 2° mã, quo m° distingue dnium ab ussu
et ussufructu .//

Vide guillelmũ
parisien. in li.
de demonib. c.
[illegible] pauperis.

UGR Biblioteca Universitaria

Dubium est tamen hic quod si non spectat ad nomen, est valde difficile. An videlicet
in aliquibus rebus usu consumptibilibus possit distingui usus a domino, res usu
consumptibiles sunt quarum usus est consumptio utpote esculenta, et potus, quae
usu ipso consumuntur, res vero usu non consumptibiles sunt quarum usus non
est consumptio, sicut domus equus ergo. Et ut augeamus dubium loquimur
de rebus quae uno actu consumuntur, ut panis pecunia, nam sunt aliae res quae
successive consumuntur non tamen uno actu ut vestes, et in istis non difficile videtur
quomodo usus distinguatur a domino, locantur enim domus equus, sed de aliis est
dubium, et totum dubium est propter religiosos mendicantes potissimum fratres
minores qui dicunt nullum habere dominium, nec in communi nec in particulari non
solum possessionis verum pecuniae nec ciborum quibus vescuntur, et de hoc du-
bio non solum est controversia inter theologos, sed summos pontifices
nam ~~...~~ extat sententia ~~...~~ Nicolai .4. in capitulo exiit qui seminat
de verb. signif. in .6. ubi dicit declarando dicta fratrum .q. et aliorum perti-
nere dictos fratres non habere dominium in communi nec in particulari utensilium nec
librorum nec caeterorum mobilium pecuniarum sed omnium utensilium et mo-
bilium proprietatem reservari Romanae Ecclesiae dictis fratribus solo usu facti
concesso pecuniarum vero dominium apud dantes eleemosynas semper rema-
neret, et idem dicit in clemen. 2a. de paradiso eodem titulo. Unde
sequitur quod usus in rebus istis distinguitur a domino. /

Revocavit Ioannes 22. in extravagante ad conditorem, et extrava-
gante cum inter et in extravagante quia quorundam. ubi dicit quod in rebus
usu consumptibilibus, usus non distinguitur a domino nec potest quis usum habere
sine domino, et revera res est difficilis. -

Sequitur enim primo sed in primis sententia omnium doctorum in materia de usura ut S.
Tho. dicit 2.2. q. 78. ar. 1. quod in rebus quarum usus est consumptio ipsius rei
non potest computari seorsum usus a domino sed quicumque concedit usum rei, concedit
rem ipsam unde inferunt doctores quod non potest pro usu pecuniae mutuatae
recipere ultra sortem, et idem est in pane et caeteris comestibilibus quia
usus panis est consumptio panis .q. sed dicunt multi in dicto cap.
quod aliud est usus iuris, et aliud usus facti, usus iuris est ius utendi
et usus facti est ipse metactus quem exercemus in rem, ut puta comedere
et equitare, et fratres minores non habent primum usum sed 2o. modo sunt sicut
cum equitat equum alienum habet merum usum facti solum. //

Sed contra iste usus facti quem habent fratres in comestibilia non est usus in-
iustus .q. est iustus, usus videlicet nihil aliud est quam ius .i. licentia
iusta .q. habet usum iuris consumendi rem ergo cum sunt vere domini. -/

2°. arg. usus fructus nō pt̄ ppetuo a dn̄io separi ut hr̄. in l. cum. ff de usufructu, et instit. eodem titulo. in §. constituit nam fructuarius cū dn̄us q° ppetuo careret usu. / cū dominiū ut diximus nō sumpsi ppetuo usū apparet sed papa p̄tuat usū ppetuo habere cū fres minores possint illa cō sume re. q. papa nō est dn̄s nisi nōie tm̄, et cū religiosi nō habeant q dare alijs q. res ille sūt ipsorum fratrum et p consequens sunt veri dn̄i. /

Tertio arg. si usus distingueret a dn̄io in illis rebus sequeret q possessor illarum rerum posset alteri transferre dn̄ium, et nondum recipiendo ali q° p comestio panis alterius cū suum panem, sicut p̄t locare equum ut domui, cons. est manifeste usura. q. /

4°. arg. q tamen ad rem idem est q papa habeat dn̄ium vel ipsi habeant p̄inde tenent illis rebus ac si essent veri dn̄i, et p̄inde papa abstinet ab illis ac si nō esset dn̄s, q°. in solo nōie consistunt oīa ista, et cōfirmat q Joannes. 22. abrenuntiat hoc dn̄ium neque voluit esse dn̄s. q. tunc salt tem religiosi minores erant veri dn̄i. /

Nescio an disputatio ista sit de nōie, sed nihilominus sic dicit. q°. mā q in illis rebus pt̄ distingui usus a dn̄io, et q minores habent ius et nō dn̄ium nec in cōi nec in particulari, et p usum intelligo istam licentiam vel ius comedendi et bibendi, ~~et~~ q° certe pt̄ vocari usus iuris qr̄ tn̄ ad illū actum ita q habent ius p modum huius licet nō sint dn̄i. /

Ultimo nolo q ad verū dn̄ium nō sufficit q quis possit cōsumere rē sed requirit q possit eam alienare, et in iudicio vendicare, q° minores nō pn̄t neque tam cōuentus neque psona particulares, imo papa ipsis invitis posset accipere oīa bona sua et alienare tanquam rem ppriam, saltem si faceret factū teneret sed religiosi solum habent licentiā limitatā comedendi et bibendi. //

hoc possumus utcunque pbare p. p illud actuū. 2. oēs q credebant erant pariter, orabant pariter, habebant oīa cōia, et p cons nullus habebat ppium, et cū ante ea oīa vel quos comestibilia erant cōia, quibus tn̄ utebat illis q in digebat, sed dicere ad minus in cōi erant dn̄i. //

sed cōtra saltem ego possem habere usū rei cōsumptibilis dato q nō sit mea et certe eadem rōne possum dato q nō sit mea in cōi. //

Item 20. deutero. 23. cū ingressus vineam primi tui cōmede uvas q̄ tum tibi placuerit, foras aūt ne efferas tecū, si intraveris segetem amici tui fran ges et manu cōteres, falce aūt nō metes, i quo iure usi sunt discipuli math. 12. q°. antiq habebant usū uvarum solū ad cōmedendum, nō tn̄ habebant dn̄ium, p̄terquam nō poterant extrahere. /

Item instit. de venditis. et habi. qui fundi nullum hēt usum, nihil

Ulterius hic intelligi q[uo]d ut oleribus panis &c. ad usum quotidianum utitur,
Ecclesia supradicta et fructus non habet quis nisi usum, | Item ex his in necessitate extre-
ma p[otes]t accipere alieno non acquirendo dominium, portat n[am] talis accipiens pa-
nem non p[otes]t ipsum vendere aut alienare, sed solum comedere, si non sit ne-
cessitas nisi panis et non pecuniae. Unde si non concedat alter tanquam venditoris
p[ro]prietate, et confirmatur hoc si habens extremam necessitatem acquireret dominium rei
alienae sequeretur q[uo]d alter qui non daret teneretur postea ad restitutionem q[uo]d est falsum
et s. Tho. idem dicit. 22. q. 76. ar. 2. ex dictis Basilii et Ambrosii. |
Item magis p[otes]t invitatus ad mensam alienam uti juste cibariis comedendo
21-2 illa, et tamen non est dominus cum non possit illa vendere nec donare. |
Ex dictis sequitur q[uo]d in pecuniario p[otes]t distingui usus a dominio, nam usus propriissimus
pecuniae est ipsas alienare, et ex parte habens talem usum p[otes]t quomodocunque ea
uti tanquam dominus et vendendo, et ideo in dicto cap. exiit summus papa jubet
pecuniam donari fratribus, sed q[uo]d dominium semper maneat apud dantem elee-
mosynam, et q[uo]d dum religiosus non consumit eam sit in potestate dantis repetere
sed. P. ipse secularis solvat pretium rei emptae a religioso, vel procurator
ordinis solveat nomine ipsius qui dedit pecuniam. |
2°. ex his sequitur soto arg[umen]tum propter quod ad 3um ad q[uo]d negamus consequentiam. nam usura
non consistit in hoc solum q[uo]d non possit transferri usus sine dominio, sed hoc
sufficit ad usuram q[uo]d quis petat lucrum pro usu rei quae usu consumitur
ultra pretium rei postquam res non manet post usum. | Ad aliud q[uo]d papa
renunciavit huic dominio dicendum q[uo]d non potuit nisi revocaret statuta or-
dinis et hoc esset nimis grave ordini tam principali in religione christiana.
9. 2m punctum principale est de subiecto dominii, nempe quibus conveniat
habere dominium. Ubi nolo q[uo]d dominium in universum triplex est s. naturale divinum
et humanum q[uae] quidem distinctio datur per causas concedentes dominium. Unde dominium
naturale est q[uo]d a natura conceditur a deo in mente sicut habuerunt judaei in terras promis-
sionis, humanum autem est q[uo]d a lege humana introductum est ut patet
q[uo]d habetur in proximum dictum est, ut Conradus tracta. 1. q. 3. et 6.
et Gerson et moderni post ipsum, singula haec media varie subdistinguunt
dicunt q[uo]d dominium naturale aliud est in homine, aliud in brutis, nam bruta dicuntur
habere dominium naturale in herbas, ut habetur Gene. 1. Leo habet dominium in alias
feras quas predat, et canis in leporem, et Hiero. ut habetur 7. q. 1. c. in
apibus, dicit q[uo]d in apibus est unus rex et unus princeps. aliud est dominium in crea-
turas insensibiles, ut coelum est dominus sui motus, et sol est dominus ad illumi-
nandum maxime q[uo]d est datus ut Gene. 1. q[uo]d presit diei, et luna nocti, itaque propter
inclinationem naturalem rei vocant dominium. |
Contra hoc nos ponimus q[uo]d 2as q[uo]d dominium inter creaturas [illegible]

UGR Biblioteca Universitaria

hoc est ipse, q sic operat nullus est dns alicuius rei nisi sit in sua potestate uti et
nō uti illa re, sed solus hō hēt hanc potestatem p liberū arbitriū. g.

2 Cōfirmat ex usu loquēdi: dūs rei .n. q natē feral nisi suos actus nō dr̄ hēre do-
miniū ipso ut ignis nō dr̄ dns ad calefaciendum qr nō pt nō calefacere, et
brutū negamus dnium suarum actionū qr nō est potens sui. Unde s. Th. 12 q. 1.
probat qd soli hōi conuenit ee dns qr hēt liberū arbitrium, p qd agit mouēdo
se, creaturae uero irracionalia nō hent dnium suarum actionū, qr potius
aguntur ab illis qz agant. / Scio aliquos dixisse fuisse inter dnium et regale
dicentes ad primū qr regē libertas nō tū ad 2m. /

2 Sed contra nullus est dns rei nisi sit dns actionū circa illam rem, ut diximus
in diffinitione dnij: qr s. ergo tales accidere. g. quia soly hō est dns actionum, qui
solus hō est dns rei. /

2 2°. arge ad idem na[m] si brutis haberent verū dnium, sequeret qq ea auferret os
lectus ab equo faceret ei iniuria, cōe aut est oppositum q; nā s. Tho. 22. q. 75.
dicit equus nō est capax iniuriae sicut nec iniustitiae. q. n. occiderit equū nō
facere ei iniuria sed dno, et qui prohibent radios solis ne illuminet aulam nō
facit iniuriā soli, sed hōi propter quē sol est creatus. Item phi. l. poli. dicit q
hō nō dnat appetitui sensitiuo solum dispositiue, qr nō est in ptāte hois uti
eo ad libitum. g. / hoc manifeste est genes. 1°. inquit dns faciamus ho-
minē ad imaginē et similitudinē nrā, et psit volatilibus celi et piscibus maris et
bestijs vniuersae terrae. Ecce quomodo fundamtū dnij est imago dei, ad quā solus
hō est creatus. Unde soli hōi dictū est q dnet et nō alteri creaē, sed solum
p analogiā brutis adiit here principatū, datū .n. est q apes nō teneant obe-
dire suo regi neq faciunt ei iniuriā nō obediendo. /

2 moderni distinguunt et dnium, qr aliud est gratificum, qd hēnt iusti ad
gras, et aliud uti fiunt qd hēnt iusti ad glas, et nescio quomodo ad distinguat/
sed nihilominus credo q iste sunt acceptio ipp., na gra et glia nō sunt in
nrā ptāte, sed solum hoc possumus habere auxa sed solum possumus psaliū
nō possumus uti dnij, qr deus nobis dat gratis gras et glias neq facere in-
iuriā auferendo eam a possessoribus, q hō nō est dns illarum sed solus deus. /

2 Distinguunt et dnium orig. qd hūt adam in statu innocētiae ad lignum
vitae, sed certe ergo est ponere solum triā nrā. s. dnium nāle, diuinum
et humanū ut diximus, sed nō est facile distinguere inter dnium nāle et di-
uinū, arge .n. sic, nō est optis ad Ro. 13. g. oē dnium est diuinum. Item qr
si aliqd eet dnium nāle max. qd hēt hō in fundis terrae et nāliā q regeat
ad eius cōseruatiōe, sed illud est diuinū qr cōcessum a deo genes. 1. s. / Ergo.
Et isti viri insinuare q oē dnium nāle est diuinū nihilominus tn est drā inter
illa. Unde dnium nāle est qd fluit ex ipsa nā ut ira dicam, et illius rquis
principijs est debitum, Unde sicut debet hōi ex suis principijs nālibus qui

corruptum qui est compositus ex corpore corruptibili, habet ius ad omnia que requirit ad sua con-
servatione ut omnes creaturas inferiores se. Unde Arist. 1 polit. naturali ratione omnia que
in mundo sunt esse creata propter homines, nam natura imperfectiora sunt propter
imperfectiora. Unde ibidem infert quod venatio animalium silvestrium est iusta
quia homo habet naturale dominium super illa.
2 Sed divinum dominium est quod conceditur a deo immediate non ex debito nature
ut fuerunt filij israel in terram promissionis et in vasa egiptiorum.
Sed quia natura ipsa est donum dei, aliquod dominium naturale dicitur divinum ex diviniis secun-
dum impenetrabiles tria est considerare, scilicet dominium quod competit ipsa potestas utendi re et
causam naturalem divinam vel humanam que concedit dominium, et 3o titulum
per quem illud ratione cuius concedit tale dominium, sicut homo titulo necessitatis habet dominium
ad comedendum concessa a natura, et filius titulo hereditatis habet dominium in re
paterna, et concessum a lege civili.
22-2
2 2o sequitur contra armacharum li. 10 questionum armeno. et alios alios quod
titulus domini naturalis non est charitas, dicit enim quod homo sine charitate non habet titulum
ad aliquod dominium sive sit humanum sive sit naturale, sed hoc est falsum,
et de hoc non intendimus hic disputare, nam quamvis homo peccator non sit dignus
quod mundum meriti pane neque vita qua vivit, ut dicit aug. Tamen titulo natu-
rali est dominus bonorum omnium quia deus solem suum facit oriri super bonos et malos
et titulo humano potest esse Rex vel papa, ut sic in antiqua lege
David, salomon, saul, et multi alij peccatores vocati reges, sed de hoc alias.
2 Sed contra divisionem dominij arguitur: Adam fuit dominus in statu innocentie, dominio
quale nunc non habet, videlicet enim tunc eius sine difficultate et illa
obediunt in omnibus necessarijs ad illum statum, alias non esset perfecta felicitas
in illo, et illud dominium non est naturale quia non debetur nature, ergo debet vocari
originale, ergo divisio ista est diminuta. Respondeo quod potest vocari originale sed
tamen dicitur quodammodo divinum, quia est supra naturam absolute consideratam, sed
est quodammodo naturale quia erat debitum illi statui nature integre.
2 Aliud dubium principale est hic quando cepit esse dominium, distinguendum
est de triplici dominio, scilicet posterius etc.
2 1a propositio: dominium naturale cepit esse in principio creationis mundi. Tunc enim deus
cepit esse naturalis dominus omnium creaturarum titulo creationis, nam ab eterno nullum
dominium erat, nam maxime est inter divinas personas, sed hoc non cum
illis sit summa equalitas. 2a. Item homo cepit esse dominus imprimis sui
corporis et membrorum unde sequitur in isto modo esse de iure naturali, nam naturaliter potest
homo corpus suum tradere alteri. Item in principio mundi statim homo
cepit dominium secundum illud omnia subiecisti sub pedibus eius quia illa sunt creata
propter ipsos homines. Unde illud crescite et multiplicamini et subijcite
eam terram illud fuit datum ratione dominij naturalis, et sic homo iure naturali possidere

defendere se et oia bona sua, et eadē rōne tota respa.ca acquirit dnium nā-
le in singulos hoēs, nā sicut mēbra corporis sunt ꝑpter totū corpus, ita sin-
guli hoēs ꝑpter totā rempu.cā et ita ꝑt rex exponere vitā cuiusvis ꝑ
repu.cā, sed tn̄ nulla crea.a inferior hoīe facta fuit dnā, /
v Sed veru angelis datū fuit aliqd dnium nāle sup aliquā rē creatam? /
primis nō ē dubium q fuerint creati dnī suarū actionū, sed tn̄ q sint
dnī alicuius alterius rei nō video q̄re, nā maxe ꝓba.r eēn dnī ꝗlr, sed iam
diximus q ꝗlz extra crea.a nō ē dnā q̄ deus ꝑt auferre, uel eēnt dnī
orbium quos mouent, et hoc nō q̄ orbes nō sunt sui q̄ nō sunt creati ꝑpter
se sed ꝑpter hoēs, ipsi ꝑpter ipsos hoēs mouent illos, q̄ angeli nō indigent
motu orbiū, imo neq mouent tanq cās libere, sed tanq cās nāles
m.o ad verū dnium req.e q possit dns uti re libere ad suā utilitate
q̄. / Item arg.e mundus nō ē factus nisi nec.ius, et angeli nō
indigebant mundo ergo nō ē factus ꝑpter ipsos, ideo nō sunt dnī ipsius. /
Demones dnī ab aliquibus sup damnatos quos cruciant hēre dnium, sed
licet hēant pos ministeriāle q̄ sūt ministri dei nō tn̄ ꝓpriē dnī. /
Et ideo ad ꝓncipalem q̄onē q̄ inter creaturas solus hō ē dns rerum, et
hoc puto eē magis ꝓba.e /
v Sed an deus ē dns totali crea.e nā deus ē dns abs.e nā pt uti crea. q̄m.
umq annihilando et mutando illā ab intrinseco, hō autem nō pt hic facere
q̄ ait matth. 5. nō pt capillū unū album facere aut nigrū, sed pt uti aīa-
libus jugulando et aliis creaturis sumendo illas ad usum suū. /
v Dnium diuin.m uidemus aliquid nō cepisse in paradiso terrestri sup leg.m nāis
et postea in testa.to veteri hūerūt judei dnium diuin.m in terras ꝓmissionis
in vasa Egiptiorum et Saul in regno suo, sed in lege euang.ca nō video aliqd
dnium ꝓpriē ēē diuin.m ~~[illegible]~~, nā lz jure diuino decimas debebant
ecclesiasticis, tn̄ diuinū nō acquirit imme.te ideo, sed ab ipsis solventibus decimas
sunt tn̄ ꝓpriales diuinis, sicut ꝓpriae sacerdotum ad consecrandum et absoluendum
v At de dnio humano ē maior difficultas q̄ in q̄ nō cepisse appropriari
dominorum ut hoc eēt meū et illud tuū, et p huius declaratione sit ꝓa ꝓpo
appropriatio bonorum exteriorum nō cepisse in statu nāe integre in paradiso ꝑt
q̄ hec appropriatio nō ē facta a jure diuin.o nec nāli sed hum.o ut docet
aug. tract. 6. sup Joanē. et hr̄. 8. d. 8. c. quo iure, sed q jure hum.o
tunc nō fuerit facta diuin.o ꝓz q̄ in conditione nāe integre tunc nō exigebat
illud nā nec.tas huius diuisionis fuit duplex f. ne orirent discordie
et ut melius colerent agri ut Arist. dicit 2.o politi. / Sed tunc neutrū
hor̄ eēt, q̄ nec eēnt discordie et quilibet diligenter faceret q̄ q̄d ad bonū
coē ꝑtineret. /
v Sed q̄ inter bona exteriora computat fama et honor restringendum ē

Propo. hec. nā hec bona jure nā sunt appropriata, quilibet n. quidquid nāli famē
et honorē qui sunt suorum membrorum, itaque alius non potest illorum nec imperator
posset eripere famā sine culpa mea, imo sit regula q̄ homo à natura est
dominus omnium bonorum naturalium.

v Sed de aliis bonis patet 2º. quod. Talis appropriatio vel divisio fuit facta
statim post peccatum. Quod qui statim post peccatum fuit ea tēpore divisionis
quod statim fuit facta divisio. probatur quia nā duas rationes affert Arist. ut
statim dedimus hujusmodi divisionis. s. ut melius coleret vel agri et ut
vitarent discordias, sed istae statim post peccatum habuerunt locum ut legitur Gene.
4. ubi legitur q̄ Cain obtulit de fructibus terrae munera dño. Abel quoque
obtulit de primogenitis gregis sui, ubi sic q̄ certe aliqui greges Abel quod
erant Cain et alii fructus Cainus non erant Abel, quia quidem placuerunt
munera Abel dño et ad munera Cain non respexit, et hoc firmat
Augustinus aug. 15. de civi. dei c. 20. ubi dicit q̄ Cain fuit rex illius
civitatis quam condidit, unde sequitur q̄ fuit tunc rerum appropriatio.

v Sed quo modo fecit Deus appropriationem istam, arguitur enim sic: omnes homines erant tunc
equales et omnibus equaliter concessum erat à Deo dominium orbis, quo nullus habuit potestatem
dividendi ut unus haberet aliquam partem orbis vel aliquorum bonorum, ita
ut arceret ab usu aliorum, quod si dicas Adam habuisse talem potestatem
superioritatis, arguitur sic, nam Adam solum erat superior superioritate potestatis
nam quae se extendit ad condendum leges. quo. (ad hoc dico cum Con-
rado tracta. 1º q. 3. q. 2. q̄ recte potuit hoc fieri, primo quia Adam
deferentes potestatem dividendum, non quia alius sit pater per vita vel,
sed quia certi singulares Adam, qui erat princeps nam sicut habuit aliquos
rogatus suos alios patres, sed ratio non fundatur nisi in ea quae [illegible]
s. exemptionem, melius est dicere 2º modo q̄ Deus hoc fuit ex consensu
omnium ut ipse divideret illis terras, vel quod per dici q̄ fuit inter eos
conditum ad dirimendas quaestiones ut unus acciperet unam partem, et alius aliam,
itaque quamquam tradidit alteri partem quam habebat in hoc quod dicitur ut alter
traderet ei partem quam habebat in alia ut habetur Gene. de Abraham et
Loth. ne rogo sit jurgium inter me et te, ecce universa terra coram te est, si
ad sinistram ieris ego dexteram tenebo etc.

v dicunt alii q̄ jure nā omnia quae non habent proprium dominum sunt primo
occupantis ut habetur institu. de rerum divisione cor. 4. quod autem nullius est nāli
ratione occupanti conceditur, et sic divisio potuit fieri de jure nā, sed tamen hoc
debet sane intelligi nā jure nāli illud quod ante nullius fuit non est occu-
pantis quantum ad dominium, sed solum quantum ad usum non jure nāli omnia
sunt communia quantum ad dominium, et ideo divisio non potuit fieri quantum ad dominium

nisi ex pacto et cō dicto hoīum, et eodem modo quo in principio facta gēdi;
nº facta fuit post diluuium tpē Noe, q̄n oīa redacta sunt ad cōe
vnā genere. ij. de q ab hijs .3. filijs noe diuise sūt insule gentium in
regionibus suis, et genesis c. ij. venite faciamus nobis ciuitates et turrim ubi
cepit regnū caldeorum et nemrot. q̄ .1
Sed cōtra hoc argi diuisio regnorum est cōtra legē nās .q. nō fuit diuisa, nā
lex humā nō obligat nisi deriuet a iure nās, vel q̄ aīs qi de iure nās dā
sūt cōia ut hr. d. 8. c. 1º. ergo q̄n cōia sunt meū et illud tuū est cō tra legē nās
ad hoc Sco. in 4. d. 15. q. 2. ad 2. R. q illa lex fuit reuocata post pa. m
na ante expediebat oīa eē cōia, sed postea expediebat diuisio propter iōnes
iam dictas. / Alij dicūt q res illa neq sua cōtraria sunt de iure nās
sed ita q de iure nās integre et sua cōtraria .s. q oīa diuidant q de iure
nās corrupte .1. — Sed cōtra hoc argui cōtra q. ratione, nā jus nās q
immutabile qd q semel q jus nās semp q jus nās, ut Itē magis ex aug. li. 3.
cōfessio. c. 79. nō immutat lex nālis propterea q oīa in lege nās eēnt cōia
et nūc sunt diuisa, sed res ipe sunt q variant, sicut nō immutat nā vi.
m propterea q sanū sit bonū et infirmū sit malū, et ideo dicēndum si
cut dicit. S. Tho. 22. q. 66. ar. 2. ad. pm q oīa eē cōia nō q praeceptū nāle po
sitiuū, sed solum accipi negatiue .1. q jure nāli nō q facta appatio
q lex q solum hoībus sanis, q̄ nō erat necc. talis diuisio. Et ideo appatio
nō fuit cōtra sed potius determinatio juris nālis .1
Sed cōtra Religiosi viuunt pacifice sine diuisione rerum .q. illa nō q cā diuisionis
/ R. / q pauci pñt sic viuere, nō tñ posset totum vnū regnū /
sed ex hoc seqr argtm in alio extrº nā appropriatio rerum q q sit de jure nās
cū nāle cognouit Arist. cōuenire talem diuisionem rerum. R. q jure nālis
fuit dicta talis diuisio sed jure gentiū fuit executioni mādata — Ex his sequūt
corrolaria multa, pº q nō oīa sunt appata sicut flumina, littora, ubi
ipe ubi hītant aues q jure nās manent semp cōia. Item fere aues, pi
sces. ubi intelli. de rerum diuisione. Et ideo nō obstante q̄uis appatione
q̄cunq pt venari piscari q̄ .1
Seqr q si sunt nūc aliq terre q̄ nō sūt diuise hō occupans pt illis uti nō
propterea acquireret dīum. / 3º. seqr q nō obstante quacūq appa.
tione in necce extrema oīa sūt cōia saltem quoad usum. /
Seqr tandē vltº q facta appatione q̄ diceret jure nālis pt transferedū nās
suū in alium, sed de translatione dīorum infra diceret, ubi pt 3. q. 9. et
vltima pt principales .11

v 3m punctū principale est de dño dnij. qq s. reges possint hére dñum
eorum an juste quis possit ē dñs alterius hoīs tamquam pecudis individuum
sūm et dñs sui eq utilitatem. Ubi nota in primis q. servitus q. duplex, alia
nāls alia legalis ut phs .1. polit. nāls q. illa q. fundatur in excellentia rōis
praestantes in rōne et prudentia nāli sunt dñi sūm robustiorque corpore ī na
facti sunt ad serviendum, Et ideo dicit Arist. q. aliqui sunt à nā dñi alij servi
sed servius legalis multu aliter Arist. quoniam sui ipsius nō q. sed q. e q.
alterius q. q°. dia. inter istas servitutes q. in p°. dns utitur servo nō ad utilitatem
ipsius dni sed servi et ipse tò omnium eius, Et ista est instituta nās integre, Et
talis dicitur est dñatio regum et principum. propter bonum subditorum, sed dns
legalis nō utitur servo ad utilitatem servi, sed ipsius dni sicut pecude, Et de
ista quaerimus an sit justa.

24.2

v Et argr q. nō sit justa q. est contra nām, et quid est contra nām probat p°.
auth. greg. contra nām q. hoēs hoīb. dnari immo institutio de jure
personarum definit servitutem, servitus est constitutio juris gentium qua quis
dnō alieno contra nām subjicitur, Et probat rōne q. ho creatus liber
ut ht Ecclesia. 15. posuit eum dns in manu consilij sui sed ho
p libertatem q. dns q°. nāli creatus q. dns, ergo est contra nām q. hoīni
servire — Item gene .1°. datum est dñium dīs hoīb. inter ceteras
creaturas Et nō q. datum eis q. dnarent alijs hoīb. q°.
2 nihilominus q. quarta conclusio. mā. servitus legalis est licita. ubi nota
q. multis pōt contingere ista servitus primum duplex pōt transferri dñium rerum
s. q. idem cum eo legem. Mont. si quis paupertate compulsus venditur
se, ut ht institu. de jure nāli .§. servi, ubi q. maior 20. annorum vende
rerse ad participandum pretium, Et de ista servitute hēe exo. 20. Et
levi. 28. si paupertate compulsus vendiderit se tibi fratrem nō eum im
primas servitutem famulorum, sed quasi mercenarius Et colonus erit, Et ipsa
servus et ancilla sint vobis de natio q. q. in circuitu vestro sunt, hos hebitis
famulos Et hereditario jure transmittatis ad posteros et possidebitis in aeter
nū, inquit servus hebreus tamquam erit sicut mercenarius Et apē publicei
erat rei mundus, sed si erat alienigena perpetuo poterat possideri,
Et in nūc q. in usu apud istos Ethiopes q. se se tradunt lusitanis fame
compulsi. / 2°. m. introducta q. servitus jure belli ut ht institu. de jure
per. §. servi, nam cum in bello justo sit licitum hostes occidere —
gratarum q. ab imperatoribus justi dicitur q. hoste capientes servum
possideret, sic saluaret vita ipsius v. inde servitus a serviendo dicitur. /
2 Et q. utraque servitus sit licita probat nā licitum est suade vitam pro tale

aptiuit(es) tradendo liber(tates) cu maior sit vita q(uam) libertas q(uod) q(uam)si aequas-
nõ bñe ꝑ solo libertas venditur auro. R(espondeo) q(uod) p(ro) auro nõ vendit, sed ꝑ
vita saluãda. Vnde adaugetur incõtrariũ. R. s. Tho. in 4. d. 13. q(uod) aliqd
ꝑt ee de iure nãe tripl(iciter). Vno m(odo) q(uia) sit de p(rim)a intentione nãe ut cõiunctio -
spei ꝑ generatione, alio m(odo) ꝑ accns ꝑt ee nãle ut corruptio g(e)nalis siue q(uia)
nõ ꝑt ee generatio, unde seruitus nõ e(st) p(rim)o m(odo) nãe q(ui)a g(e)nã inndiu libertatis, sed e(st)
de ꝑ accns nãe ꝓ rõne peccati gradata in penã. Vnde in bello ꝑ penaliter
capti sibi sumus -/

2 sed contra nãle q(uo)d ei e(st) liber q(ui)a nullus potuit eum facere suu(m), dico q(uo)d impa-
tores suum ꝑt propter bonum publicum exponere vitã suis et aliorum morti, ita ꝑt
facere legẽ de captiuit(ate) veniendi cumq(ue) fuit ex cõsensu et cõceditur hõibus ad saluã-
dae vitae suae. Vnde Arist. 1. polit. dixit hanc seruit(utem) ee de iure gentium.
et ita hẽt ... de iure ꝑ 50. Veru(m) e(st) tñ q(uo)d inter christianos, nõ e(st) hec seruitus
Jmo negatiua nullus nõ ꝑmittit q(uo)d quis sui alteri hoc m(odo) neq(ue) iure empti-
nis neq(ue) iure belli, sicut aute(m) sunt tenent obedire dño nõ e(st) ꝑ vitã negotij exa-
minare, sed q(uo)d iuriste aliq(ui) ... captus in bello nõ pt fugere, nõ credo, imo
opp(ositu)m ... dixi in nõ faciat violentiã dño, nã ille credo q(uo)d lex belli nisi
ꝑmittat nõ fugere, tunc .n. teneret ad impleret q(uo)d aut sunt sui iure emp-
tionis uel se nascunt domi suui mancipia nõ pnt fugere -/

2 Sed s(ecundu)m dubiu(m) pertinuit in hac mã an scilicet imperator sit dns totius orbis./
Utrumq(ue) de imperatore imperatum imperator, nã in ipsu(m) dicit manifestu(m) q(uo)d tenere
dominatus terras sicut caeteri reges. De ista q(uaesti)o sut varie opiniones inter
Jurisconsultos tam canonistas q(uam) legistas, ut refert Joannes faber in sua breuia-
rio. c. de quina tres. ex si. ait. o. q(uo)d hostien. Joan. andre. bartho. et oes ultra
mõtani tenent ꝑtem affirmatiua, sed citra mõtani Jacobus de rabena
et multi alij ... cu illis tenet ꝑtem negatiua, et probant ultra mon-
tani sua opiniones ꝑ glo. in lege bene a zenone de quadrieni ꝓscriptione.
et glo. in c. ꝑ venerabilem q(ui) filij sunt legitimi. et glo. in c. in apibus. 7.
q. 1. et glo. in c. adrianus. 63. d. et adducunt innumeras alias glosas,
et adducunt in lege deprecatio. ff. ad lege rodiam de iactu et legẽ cu(m)
multe. C. de bonis q(uae) liberis, imp(ratoru)m .n. dicit Antonius imperator ego q(ui)dem mu(n)-
di dns et in 2a dixit q(ui) mg superior q(uo)d e(st) mudi dns, sed in fine vide-
bimus de his legibus, sed addit bartho. in l. hostes. C. 2. ff de capti-
uis et post limi reuersis q(uo)d nõ cognoscens hanc verit(atem) est tenans notorie
in eius iuribus imo ... hereticus cõtra Euang(eliu)m luc. 2. Exiit
edictum a Cesare augusto ut describeret(ur) uniuersus orbis. Ut ... declarar-
tur imperator dñis totius orbis. /

2 Sed ne pignora ꝑcedamus duplex destingi dnium, alterum q(uo)d e(st) ius seu ꝓprie-
tas rei aliquo ... altera q(uo)d e(st) ꝑtas iure dicitur q(uo)d e(st)

UGR Biblioteca Universitaria

arbitrio Seu arbitrio sicut quidam principi in subditos &c. nō desunt q

ita blandiant imperatori ut dicant ipsum esse dñus orbis &c. imo vng

possit uti rebus totius orbis sicut utitur equo suo, sed tamen de quolibet

proferentes opiniones sollicitum esse stultum est. / est. n. hoc contra aliqua ap-

parentia dictum neque dignum est impugnatione est isto modo neque res castelle sunt

sue, sicut nec bona regis francie sunt regis francie, neque possibile est

nisi solam adoptione, sed de dominio 2o. modo dicunt aliqui supposita se iuris-

-dictionis adeo vniversalitate quod se extendat ad totum orbe mistas

quod imperator. nos tamen ponimus 3 conclusiones. /

2 Imperator nō est dominus orbis neque habet jurisdictionem adeo vniversalem quod se

extendat ad totum orbem, et contra quod probatio huius debet esse salvo cum

nō probat contraria opinio ab asserentibus ipsius, nobis. n. nō incumbit probatio

sed asserentibus partem affirmativam. /

25-2

2 nihilominus arguitur sic primo. si imperator esset dominus orbis, vel hoc esset iure naturae

vel divino vel humano, nullum istorum est. probatur quoad jus naturale, quia

natura est omnibus hominibus equale ad omnes sunt eiusdem naturae ergo nullus est alicuius dominus

isto modo. / sed diceretis dato quod natura nullus sit determinate dominus (in-

telligimus semper de dominio iurisdictionis) nihilominus quod natura inclinat quod sit

vnus dominus totius orbis, sicut in vno corpore est vnum caput. / Et habetur 7.

q. 1. c. in apibus dicit quod in terra vna est vnum caput. et vnus Rex, -

2 contra hoc arguitur sic natura dato quod sit conforme legi naturali quod in qualibet familia

et in qualibet republica sit vnum caput, nō tamen quod sit vnum caput omnium

totius orbis, sicut vnus apex omnium apicum, quae sunt in orbe, et

confirmatur. Arist. 7. polit. dicit quod civitas nō est melior quo maior

neque debet sine termino crescere, sed numerus civium debet esse talis quod pos-

sit ab vno gubernari, et congregari ab illo et in tempore [illegible] alias

nō esset [illegible] conveniens quod ratione reipublicae vna debet [illegible] ex-

tendi ut possit esse conversus ad principem in rebus arduis, sed nō potest esse con-

versus totius orbis ad vnum hominem quod. / conf. 2o. natura sicut

quomodo forma naturalis determinat sibi certam quantitatem neque potest maio-

rem informare. Ita omnis principatus debet determinare certam quantitatem

quam possit gubernare. /

2 Item 2o. principaliter arguitur sic quod si esset a natura dominus orbis sequeret quod semper

fuisset vnus talis, contra est fuit quod ante adventum christi nullus fuit dominus

orbis, imo nec nomen hoc imperator fuit auditum in sacris scripturis

sed solum fuerunt reges, quorum primus fuit nembroth. post diluvium

genere 10. a quo incepit regnum caldeorum in Babilonia, cui postea

successit regnum persarum et medorum sub ciro et Dario dami. 5-

UGR Biblioteca Universitaria

quod propter superbiam Balthasar regis et postea translatum est a Persis in graecos sub Alexandro magno ad Romanos sub octaviano augusto quod quatuor regna figurabant in illa statua quam vidit nabuchodonosor. danie. 2. sed nullus istorum regum fuit dominus totius orbis, nam ut refert histo. semper currebant alia regna ut regnum hispaniarum quod numquam fuit sub ditione illorum, et regnum judeorum et Romanorum.

r quod si dicatur tempore octaviani fuisse omnia sibi [illegible], hoc est falsum nam multae nationes non fuerunt subiugatae [illegible] ut patet histo. ipsa Romana, et hoc manifestius de alio hemisphaerio et de terris transmaritimis quae a [illegible] inveniuntur.

r Item quod unus neque jure divino sit dominus orbis patet quia numquam in tota sacra scriptura inveniatur hoc sed solum invenitur quod fecerit deus aliquos reges particulares ut david saul etc. / et confirmatur quod hoc non esset conforme juri naturae. ergo deus hoc non concessit alicui. /

r 3o. si dominium [illegible] propter usum [illegible] sed non est possibile moraliter loquendo quod unus exerceat usum domini in totum orbem cum non possit aliquis pervenire [illegible] neque per internuntios ad totum orbem. ergo frustra esset tale dominium, sed deus et natura nihil faciunt frustra. ergo.

r Ultimo arguitur quod jure divino neque naturali nullus sit dominus totius orbis saltem quo ad potestatem civilem et temporalem, nam quaecumque respublica habet de jure naturae potestatem, tamquam in hoc enim differunt potestas ecclesiastica et civilis quod potestas ecclesiastica non est immediate in tota republica ecclesiastica, sed datur a deo immediate certae personae ut papae vel concilio, sed potestas civilis est in quacumque republica jure naturae. ergo si aliquis esset dominus orbis hoc esset per electionem totius orbis, et non jure naturae neque divino /

r hinc sumitur argumentum quod neque est dominus orbis jure positivo nam si hoc esset maxime per consensum totius orbis eligentis ipsum, sed numquam totus orbis consensit in unum superiorem. ergo nullus est dominus orbis. ergo. hic dicere quod si posset orbis concurrere reges vel quaevis plurales possent quidem eligere unum dominum totius orbis sicut francia vel hispania elegit unum, sed tamen numquam ita factum est, nec unquam fuit necessarium quod concurrant, nec quomodo [illegible] quod sit unus dominus [illegible] rationes iam dictas. //

r quod attestatur pro prima difficultate in hac materia, sunt enim qui dicant deum tradidisse imperium orbis Romanis propter eorum virtutes et postea ipsi tradiderunt imperatori, quod imprimis aug. li. 5. de civit. dei. c. 12. et 15. ubi dicit cum diu fuissent regna orientis illustria voluit deus unum occidentale fieri ideo quod Romanis concessit ad domandum mala multarum gentium propter eorum virtutes s. propter amorem patriae et zelum justitiae, et in c. 15 concludit non est quod [illegible] magna justitia dei conquerantur receperunt mercedem suam, alludens ad illud math. 5. s. q. propter gloriam mundi [illegible] digni sunt mercede [illegible] tamen [illegible] s. Thom. de regimine principum li. 3. c. 5. propter tres

UGR Biblioteca Universitaria

virtus amore patriae et amore civilis benivolentiae et zelum iustitiae concessit deus Romanis imperium. /

Et ne hoc comenti videat aug. et s. tho. arguo sic constantinus imperator christianus vir cum multa praeclara fecisset non renunciavit imperio, nec beatus silvester hoc sibi admonuit, et idem dicendum de theodosio, cui beatus ambrosius numquam persuasit imperium renunciare, quem tamen cognoscebant christianum et sibi obsequentem, et non est verisimile deum permittere christianos viros in errore tanto permanere, quod verum est quod illi imperatores iuste fuerunt ad imperium. / Ego non audeo aliquid asserere, quod contradicat sententiis aug. et tantorum sanctorum Silvestri et Ambrosij; / Sed tamen non intelligo qua iustitia fuerint Romani ad terras quas debellarunt, quia ut ex eorum historijs constat iustus erat in armis et multas nationes invictas subiugaverunt nullo alio titulo nisi quia potentiores erant, et non invenio ubi deus dederit illis talem ius, et tamen Romani hoc fecerunt super aliquas nationes, tamen Julius Cesar ut in eius comentarijs refertur tirannice et per bellum civilem obtinuit imperium / sed cum ita velit aug. intelligere quod multae nationes sponte se dederunt Romanis propter zelum iustitiae quod in eis cognoscebant, ut iudei qui dicebant non habemus regem nisi Cesarem, et christus dicebat quod est Cesaris reddite Cesari, et quod postea populus Romanus tradidit octaviano imperium vel alicui successori, tamen nihilominus hoc contra omnes nationes, nam Romani non potuerunt dare imperatori nisi quod habebant, sed Romani numquam fuerunt imperium totius orbis, numquam enim auditum est pervenisse Romanos ad antipodas vel aliquas terras quae modo inveniuntur, quia non potuerunt tradere imperium Romani harum nationum alicui quod non poterat magis quam galli possent facere regem hispanis, nec in Asia Africa et Europa fuerunt aliqui populi numquam subditi Romanis. / et venit ista conclusio ex civilibus legibus et canonicis, est tex. in l. cunctos populos. C. de summa trinitate. et ca. ubi dicit cunctos populos quos clementiae nostrae regit imperium quod in hoc restringit quos clementiae nostrae et docet non esse dominum totius orbis et in lege l. 2. C. de officio praefecti praetorio africae, imperator facit mentiones quod habebat multos hostes et intravit pacem cum eis, et est tex. in l. hostis. ff. de captivis, et post liminium reversis, ubi dicit imperator nos et omnes liberos populos reges legibus moribus quos constituit ubi vocat multos populos liberos et reges. Item est tex. in c. per venerabilem, qui filij sunt legitimi, ubi dicit quod rex franciae non cognoscit superiorem in temporalibus, et innumeros alios tex. possemus afferre, quos brevitatis causa omissos facimus, sed ut mos est iurisconsultorum glosse super hos tex. contra ipsos dicunt oppositum, sed tex. quos ipsi afferunt sunt potissime in l. deprecatio. ff. ad legem Rhodiam de iactu – ubi Antoninus pius dicit ego mundi dominus.

26-2

UGR Biblioteca Universitaria

Et in l. si duas ff. de excusatio[nibus] et in l. I. reperies. Co. de rapta virgine. Nō
est qualiter as in orbis regiõe ep. Et Luce. 2. Exiit edictum a Cesare augusto
Ad hec aut[em] oia dissimilia R[espondetur] q[uod] mos fuit Romanis vocare se dños orbis.
ita .n. vocat Roma caput orbis, et hoc q[uia] nõ cognoscebant superiorem
in orbe, neq[ue] puinciã q[ue] eis resistere posset. ¶ Item q[uia] in aõ erat
illis totum orbem subijcere. Item q[uia] maiorem parte[m] mu[n]di subiugauerunt
versus oriente[m], occidentem et meridiem et septentrione[m], nõ tamen totam
in rei veritate. dm[?] totius orbis, et hoc est manifestum, nã q[uando] augustus Cesar des-
cribi vniuersum orbem nõ dixit q[uod] describeret antipodes neq[ue] alia q[ue]
reperiunt in regiõibus del Peru, sed vocabant vniuersum orbem terras sub-
iectas populo Romano q[ue] erant plures -
afferunt alij lex. in lege bene a zenone. C. de quadrienii p[rae]scrip. ubi
dr̃, oia sunt principis, et in lege cum multa. C. de penis, bonis q[ue]libetis, ubi
dr̃ imperatoria fortuna oes superimminet aliis, sed iste lex. nõ sunt digni solu-
tiõe correct. oia sunt principis q[ui] gubernat orbis, et imperatoria fortuna superem-
net oes alios q[uia] vniuersaliter - nõ est mirum q[uia] isti faciunt coregit illas.
Ex his sequit[ur] q[uod] imperator ad terras infidelium nullum jus hēt neq[ue] dñium
nisi ad illas q[ue] ante fuerunt ... neq[ue] sicut de Africa, uel nisi iure belli
suos mundat sicut ... - sed in istis infidelis q[ui] m[odo] reperiunt Cesarum
ex eo .n. q[uia] sunt infideles nõ amittunt bona sua neq[ue] dñium q[uo]d hēnt iuris
distinctiõis, sicut nõ amittunt ob maiora peccata ... .n. est ergo ut
probat. s. Tho. 22. q. 1. ar. 10. nã ut ipse dicit distinctio dñiorum et pla-
tionum ad placitum est introducta ex iure humano sed distinctio fidelium
et infidelium est de iure diuino. Jus aut[em] diuinum cum sit ex gratia nõ
tollit jus humanum q[uo]d est nãli rõni conforme, sed de hoc nõ statuimus
hic disputare, sed supponimus q[uod] solum rõne infidelitatis sinũt fue-
runt fideles, nõ amittunt jus bonorum suorum. /
Sed dicunt alij q[uod] papa q[ui] saltem est dñs orbis tradidit imperatori hoc
dñium, ita dicunt multi sumistae circa caput ... de electione
sed tenera hoc est comentum, et sine aliquo fundamento ...
dabit, imo neq[ue] ipse fuit rex aliquo titulo tpali: neq[ue] hunc dñium tpale
nõ solam orbis, sed nec alicuius oppidum, sed solum hēt potestatem in spali
q[uae] in ordine ad finem spiritualem, in ordine ad redemptionem ... ita ut ipse.
2. Ego aut[em] constitutus sum rex ab eo super Sion montem sanctum eius praedicans praeceptum
eius. ubi de dicatione ... regni sui, s. praedicare legem nouam. Et Joan.
18. Rogatus a Pilato an esset Rex noluit absolute respondere, dicens tu an
a te ipso diceres, uel an alij dicerent ei, et cum postea clarius dixisset gentis
tuae ... regnum meum nõ est de hoc mundo .i. sicut regna huius mundi /

UGR Biblioteca Universitaria

mirabile est q cu christus venisset praedicare ex ... in mundo ipse accepis-
set dominium mundi, et max[ime] q illud fuisset superfluum cu nunquam habuit ipsa
[illegible] et minus apparentia q[uo]d tale dominium reliquisset vicario suo in terris
postquam ipse no[n] fuit, et hoc max[ime] confirmat matth. 20. et luc. 22. principes
gentium dominantur eorum et qui maiores sunt potestatem exercent inter eos, no[n]
ita erit inter vos, sicut enim filius hominis no[n] venit ministrari sed ministrare,
quem locum tractat bernar. li. 2. de consideratione ad Eugenium, inquit [illegible]
aliud dimisit petrus cum inquit hoc quod habeo tibi do, illud quod habeo no[n] gr[atia]
aurum neque argentum &c. neque apostolico iure vendicas neque n. tibi da-
re potuit quod no[n] habuit, ubi constat papam no[n] habere dominium temporale, quare con-
stantinus dedit temporale imperium pape et no[n] papa constantino. sed haec
no[n] sunt temporis disputationis. | Itemque q[uod] imperator nullatenus
habet imperium in toto orbe. |
2 quo iure obtinemus imperium quod nullo modo regi ultramarinorum re-
vera [illegible], in evangelio habemus Ite praedicate [illegible] ostendat, marci
ultimo ubi datum est nobis ius praedicandi usque terrae et ex consequenti da-
tum est nobis ius defendendi nos a quocumque nos impedientium a praedicatione, que
ex expensis suis sino essemus tuti possemus nos ab ipsis defendere, sed
accipere ultra hoc bona illorum aut subiicere eos imperio nostro, no[n] video unde
habeamus tale ius potissime cum christus luce 9. et matth. 10. mittens discipu-
los ad praedicandum misit illos no[n] sicut leones, sed sicut oves in medio
luporum no[n] solum sine armis sed sine virga sine pera, sine pane et
sine pecunia, et subiunxit quicumque no[n] receperint vos exeuntes de civitate
illa, excutite pulverem pedum vestrorum in testimonium contra illos, no[n] di-
xit qui ipsis inimicis pr[...] sed exeuntes relinquerent eos deo vin-
dictam, neque ista dixerim ad condemnandum omnia quae sunt apud ipsos in-
sulanos, nam in iudicio dei absque multa et de usurpatione ... gen-
tium, verum nobis ignota ad [illegible] et video de his satis. |
2 Sed nunc ad dubia particularia descendendo primum dubium quod Anto-
nius dominus proprie vitae sicut est dominus bonorum exteriorum, sed videtur quod sic nam propter
unumquodque tale et illud magis, sed ho[mo] quod dominus rerum inferiorum propter se ipsum
teneatur ... ordinata ad vitam suam q[uo]d
2 Item ecclesiastici c. 15. deus ab initio constituit hominem et reliquit eum
in manu consilii sui, sed relinquere eum in manu consilii sui quod facere eum
dominum sui. q[uo]d dominus vitae suae. Item dominus sui corporis et suorum membrorum
q[ui] in. abscindere manum, pedes et propter salutem corporis sui, sed vita
manus est vita totius q. — Item potest exponere vitam propter amicum

UGR Biblioteca Universitaria

Sicut potest exponere pecuniam, ergo est dominus vitae sicut pecuniae. Item est dominus actionum suarum, scilicet actionum vitalium, ergo et est dominus vitae.

2 Nihilominus est certa conclusio, quod homo non est proprie dominus suae vitae, quia ad verum dominium requiritur quod homo possit uti re quomodocunque placuerit, sed homo non potest pro placito occidere se, immo est contra, nisi habeat divinam revelationem, aut praeceptum dei, ergo non est dominus vitae suae.

2 Secundo licet habeat homo dominium vitae, sed est nihilominus prohibitus illo uti, [illegible] occidere quia est contra charitatem. Sed contra fuerit [illegible] dominium sine usu ut supra dictum est, sed nunquam homo potest uti illo dominio, ergo. Item est argumentum quia vel est dominus vitae suae iure naturali, divino, vel civili, non civili quia neque per legem [illegible] lex, neque naturali quia omnes res naturaliter appetit conservari in esse, ergo nulla res per naturam habet inclinationem occidendi se, ergo neque habet potestatem [illegible], itaque neque homo dominus vitae. Et confirmatur, natura non dedit alicui instrumentum aliquod quo se [illegible], semper natura enim non dedit [illegible], neque ad occidere. Et tandem [illegible] neque homo habet dominium divinum super vitam suam, immo iure divino est prohibitum. Unde Gene. 1. datum est dominium homini in cetera terrae, sed non in propriam vitam, quia data est eis potestas conservandi vitam. Et ideo iure naturali potest se defendere, sed non occidere se. Et Sapien. 16. Tu es domine qui vitae et mortis habes potestatem. Et Deut. 32. Ego occidam et ego vivere faciam. Solus ergo deus est dominus vitae et mortis et non homo. Unde ad illud argumentum quod homo potest exponere vitam pro amico, dicimus quod verum est quod potest pati mortem se ipso, non potest se occidere, quod possit exponere vitam pro amico est de iure naturali, sicut unum membrum corporis exponitur pro alio, nihilominus quod homo non sit dominus vitae suae quia non potest illa quomodocunque uti, quia tantum habet ius ipsam conservandi; qui autem se occidat ipsum facit iniuriam et deo et reipublicae. Cuius [illegible] ipse occidens se peccat non solum contra charitatem sed contra iustitiam, postquam vita non sua. Ergo dicimus de vita propria [illegible] adhuc occidendi [illegible] quod nullus est absolute dominus alicuius sicut princeps [illegible] [illegible] quod [illegible] habere dominium vitae humanae sicut vitae bestiarum, et ita posset occidere homines sine causa, nam princeps non potest [illegible] vitam subditorum nisi [illegible] [illegible] commune.

2 Aliud dubium est an vir sit dominus uxoris. Et consimiliter ambo dicimus an pater sit dominus filiorum. Et de uxore [illegible] Gene. 3. sub viri potestate eris, et ipse dominabitur tibi. Et de filiis dicit Arist. 5 Eth. quod filius est aliquid patris, sed servus propterea [illegible] quod est aliquid domini, ergo pater est dominus filiorum. Et confirmatur nam Arist. probat illic quod inter patrem et filium non est proprie iustum, sicut nec inter dominum et servum, quia filius est aliquid patris. Item arguitur uxor tenetur obedire viro et filius patri, itaque non obediendo incurrit peccatum mortale, et in re gravi mortale. Sed non ob aliam causam est [illegible] alteri [illegible] obedire [illegible], immo antequam [illegible] [illegible] potest [illegible] [illegible] contra dicitur [illegible].

v Sed nihilominus est 7a. q. magnitudo est dñis ppetuoris nec pp filios. l. ipsi de uxore pbat Arist. 7o. politi. qa nõ est facta ad seruiendũ, imo et femina et seruus distinguunt ãnã, tanq̃ diuersa nãs instrum.ta, nã ipsa est ad gñadũ et seruus ad seruiendũ, ṽpe dicit qapud barbaros femina et seruus et vocat barbaros illos qui sũt rõne deficientes, et 8o. Ethi. viri et uxorẽ vocat socios ⁊ gener. 2o. mulier nõ est facta de capite viri ursit dña illius, neq̃ de pede ut serua neq̃ de costa ut sit ei socia et erunt duo in carne vna. /

v Item rõne probat, dñs dẽ q vtit̃ seruo, nõ ad vtilitatẽ serui, sed ipsius met dñi, sed hõ nõ debet uti uxore et filijs ad vtilitates suum, sed ppter bonũ ipsorum. 9o. vnde Arist. 1o. politicorũ dicit q in domo sunt tres pt̃es

28-2 Vna dñica, Altera pẽrna, 3a. cõiugalis, et declarat hoc, quia uxori et filijs pẽest nõ tanq̃ seruis sed tanq̃ liberis, regendo et gubernãdo illos, et po- nit adhuc diãm inter uxores et filios, qa ñ uxori pẽest pncipatu politico, .1. sicut pẽst ciue q est ex toto cõsensu populi, sed pr pẽst filijs pncipa- tu regali sicut rex pẽst regno ppropriã ptate et nõ pgrãa, ergo maiori reuerẽtiẽ hẽt in filios q̃ in uxorẽ. Sed neutra est dñica. q̃re uxor et filij obedient sicut liberi q pr. ãs ex volunt.tes sui et liber.tes. /

v Sed cõtra hoc argum.tu de uxore nã hęc superioritas viri et uxoris esse fuisset in statu nãe integre cum nãle (ut dicit Arist.) hõ sit pẽstan- tior femina, sed post peccatm dictũ est sibi in penã q eẽt sub ptate viri et ipse dñabit̃ illius. 9o. aliqd maius dñius cõcessũ est viro sup uxorẽ. Rã. q ante pecc.m mulier nõ eẽt subdita viro in tot rebus sicut ni- nã nunc nõ pt aliqd donare vel disponere de bonis suis sine licẽn. viri neq̃ pt se obligare et̃. Item q tunc illa subiectio nõ eẽt ei penalis, sed m.o est ei valde penalis obedire viro ut ipsi experimur. /

v Sed eodem m.o sicut dixim9 de viro dicẽdum est in pp.o.to q licet vir nõ sit ppẽetariis uxoris neq̃ filiorum, nihilominus hẽt sup.ioritatẽ et gubernãdi illos et ideo q nocet uxori aut filijs iniuriam facit viro et parentibus. /

v Aliud dubium est an pẽgenitus sit dñs sui pẽgenituris, q̃ est dicere sub alijs verbis vtrum q possidet maioriatũ sit vere dñs illius ut dicit Albanus vtũ sit dñs Albus parisiẽs tenens ptem negatiuã, d. l. cũ .n. Baldus in .l. femine. C. de sacrosanctis ecclijs. q absolute dñius maioriatũ nõ est ppetuus ei cũ alienãdi ptãa. Nõ eorum est q q hẽt maioriatũ nõ pt ipsum alienare, et alienã.o eẽt nulla. Item. q si talis faciat ei alienũ .1. si cõtrahat aliqd debitum obnoxiũ restitutiõi sue, ceteri postea nõ tenet̃ restituere. 9o. in q bona nõ sunt illius, aliqs manerent obnoxia restitutiõi; forsã disputatio est de nõie, sed

UGR Biblioteca Universitaria

tn̄ credo q. q. hēt maioricatū q. heredis filij, qui alias deberet dare q. bona ipsius maioricatus nullius sunt, q. tn̄ ad ꝓpositum ꝯ. /

2º. argi qui imperator q. facit vinculum seu legem, q. petrus nō possit vendere bona sua erigendo illa in maioricatū, nō aufert dominium a possidente, sed solū facit legem, q. illa nō sint vendibilia nec alienabilia. /

confirmatur hoc qr cū imperator facit nunc ptātem dum Albano ut possit vendere ptātem suę ꝓgenitur, nō dat illi aliquod dominium de novo, et tn̄ facta tali ptāte vendit tanquā verus dn̄s, ergo. /

Item argi qui minor ętate aut pupillus est verus dn̄s bonorum suorum, et tn̄ non ꝑ illa vendere, ergo nō obstante q. ꝓgenitus nō possit alienare bona est nihilominus verus dn̄s. /

Et confirmatur ultimo si esset aliquis q. alea vel alio modo dissiparet oīa bona sua et ideo Rex prohiberet lege q. ille nō posset alienare bona sua nō ideo auferret ei dominium, ergo hēns maioricatum, dato q. nō possit illū alienare est verus dn̄s &c.

Sed tn̄ ad argumenta in contrarium dicimus q. ptās dominij quā hēt maioricatus est impedita jure civili q. tn̄ ad usum alienandi, sicut diximus de pupillo. /

De translatione dominij quā proposuimus in 3º. conclusione principali dicetur in lectionibus ordinarijs cum in pñtiarum tps nobis nō suppetit, et hęc de ista relectione dicta sufficiant. /

UGR Biblioteca Universitaria